

Бүлэг 1 Төслийн танилцуулга

Японы Олон улсын хамтын ажиллагааны байгууллага болон Монголын талын хамтран тохиролцсон Үндэсний хөгжлийн цогц төлөвлөгөө боловсруулах төслийн үндэслэл болон төслийн зорилгыг баталгаажуулах үүднээс Эхлэлийн тайланд тусгагдсан зарим хэсгийг дахин оруулав.

Түүнчлэн төслийн эхний үе шатны ажлын явц, одоогийн нөхцөл байдлын дүн шинжилгээ болон Үндэсний хөгжлийн цогц төлөвлөгөө (ҮХЦТ)-ний эхний төслийг нэгтгэн оруулснаас гадна ҮХЦТ-г шинэчлэн боловсруулж Эцсийн тайлангийн төсөл 1-д тусгав. Семинар, ажлын хэсгийн хурлууд болон Япон улсад зохион байгуулсан чадавхыг бэхжүүлэх сургалтыг тус бүлгийн хавсралтад нэгтгэн орууллаа. Мөн Эцсийн тайлангийн төсөл 1-ийн бүтэц, агуулгыг тайлбарлав.

1.1 Үндэслэл

1.1.1 Төслийн үндэслэл

Монгол Улсын эдийн засаг 2006-2013 онуудад уул уурхайн салбарын түлхүү хөгжлийн улмаас хурдацтай хөгжсөн. Энэ хугацаанд нэг хүнд ногдох дотоодын нийт бүтээгдэхүүний хэмжээ 4 дахин өссөн. Нийслэл Улаанбаатар хот болон түүний орчимд хүн ам төвлөрч, аж ахуйн нэгж байгууллагуудын ихэнх нь байршиж байна. 2017 оны байдлаар Монгол Улсын нийт 3.18 сая хүн амын 1.46 сая буюу 46% нь нийслэл хотод амьдарч байна. Мөн идэвхтэй үйл ажиллагаа явуулж буй аж ахуйн нэгж байгууллагуудын 62 хувь буюу 37,000 орчим нь нийслэл хотод байршдаг. Улаанбаатар хотын эдийн засаг болон хүн амын хэт төвлөрөл нь агаар, усны бохирдол, замын түгжрэл, инженерийн дэд бүтцийн хомсдол зэрэг тулгамдсан асуудлуудыг үүсгэж байна.

Улаанбаатар хотын эдийн засаг, хүн амын хэт төвлөрөл нь хот болон хөдөөгийн хөгжлийн ялгаатай байдалд хүргэсэн. Хот суурин газрын өрхийн сарын дундаж орлого 2017 онд 1,12 сая төгрөг байсан бол тухайн жилд хөдөө орон нутагт дунджаар 230 мянган төгрөгөөр бага буюу 890 мянган төгрөг байсан байна. Мөн 2014 оны байдлаар ядуурлын түвшин хотод 18.8 хувь, хөдөө орон нутагт 26.4 хувь байсан бөгөөд 2016 онд хот, суурин газарт 27,1 хувь болж харин хөдөө, орон нутагт 34,9 хувь болж өссөн байна.

1990 оноос хойш ардчилал, зах зээлийн эдийн засгийн тогтолцоонд шилжсэний дараа бүс нутгийн хэмжээнд олон нийтийн барилга байгууламжийг стандартын шаардлагад нийцүүлэн сайжруулах хүчин чармайлт гаргасан ч боловсрол, эрүүл мэнд зэрэг нийгмийн дэд бүтцийн чанар, түвшин нь хөдөө орон нутгийн санхүүгийн чадавхи хязгаарлагдмал, мөн ашиглалтын зардал нэмэгдэж байгаагийн улмаас доройтсоор байна. Үүнээс гадна мөн сүүлийн жилүүдийн уур амьсгалын эрс тэс өөрчлөлтөөс шалтгаалж ажил эрхлэх боломж хайхын сацуу илүү сайн үйлчилгээ авахын тулд нийслэлийг зорих хүмүүсийн шилжилт хөдөлгөөнд тодорхой хувь нэмэр оруулсан байна.

Хүн ам, эдийн засгийн үйл ажиллагааны тэнцвэргүй хуваарилалтаас үүдсэн эдгээр болон бусад асуудлыг шийдвэрлэхийн тулд Монгол Улсын хэмжээнд хөгжлийн цогц төлөвлөгөө боловсруулах шаардлага тулгарсан. Тиймээс Монгол

Улсын Засгийн газраас Япон улсын Засгийн газарт хандан Япон улсын туршлагыг ашиглан хот, хөдөөгийн илүү тэнцвэртэй, тогтвортой хөгжлийг дэмжих үндэсний хөгжлийн цогц төлөвлөгөө боловсруулахад туслалцаа үзүүлэх хүсэлт тавьсан.

Энэхүү хүсэлтийн дагуу 2015 оны 3-р сараас 2016 оны 10-р сар хүртэлх хугацаанд холбогдох мэдээллийг цуглуулах, хэрэгцээ шаардлагыг судлах зорилгоор ЖАЙКА-гийн "Монгол Улсын Бүсчилсэн хөгжлийн нэгдсэн судалгаа" төслийг хэрэгжүүлсэн болно. Тус судалгаагаар Монгол Улсын одоогийн нөхцөл байдал, тулгарч буй асуудал, хэрэгцээ шаардлагыг тодруулж, хөгжлийн боломжуудад дүн шинжилгээ хийн, хамтын ажиллагааны хамрах хүрээг тодорхойлсон. Дараа нь ЖАЙКА 2018 оны 5-р сард "Үндэсний хөгжлийн цогц төлөвлөгөө боловсруулах төслийн нарийвчилсан судалгаа" -г хийж, 2018 оны 8-р сарын 22-нд Монгол Улсын Засгийн газар болон ЖАЙКА-гийн төлөөлөл Үндэсний хөгжлийн цогц бодлого боловсруулахад туслах техникийн хамтын ажиллагааны Хэлэлцүүлгийн тэмдэглэлд гарын үсэг зурсан бөгөөд төлөвлөгөө боловсруулах, өөрчлөн сайжруулах чиглэлээр Монголын талын чадавхыг бэхжүүлнэ.

1.1.2 Төслийн зорилго ба хамрах хүрээ

(1) Төслийн нэр, зорилго, зорилт

Төслийн Хэлэлцүүлгийн тэмдэглэлд тусгаснаар төслийн нэр нь "Үндэсний хөгжлийн цогц төлөвлөгөө боловсруулах төсөл" бөгөөд тус төлөвлөгөөг хэрэгжүүлсэнээр дор дурдсан үр дүнд хүрнэ. Үүнд:

Хүн амын нутагшилт, суурьшлын хөгжлийн ерөнхий төсөл (ХАНСХЕТ) болон Бүсчилсэн хөгжлийн бодлого (БХБ)-ыг багтаасан Үндэсний хөгжлийн цогц төлөвлөгөө (ҮХЦТ)-г боловсруулан, хэрэгжүүлсэнээр хот, хөдөөгийн ялгаатай байдлыг бууруулан, тэнцвэртэй, тогтвортой хөгжлийг дэмжих замаар хот суурин газарт тулгарч буй асуудлыг шийдвэрлэж, Тогтвортой Хөгжлийн Үзэл Баримтлал (ТХҮБ) 2030-ыг хангана.

Зорилгод нийцүүлэн дараах үр дүнд хүрнэ. Үүнд:

- 1) ҮХЦТ-г боловсруулах,
- 2) ҮХЦТ-г боловсруулах, өөрчлөн сайжруулах чиглэлээр Монголын талын чадавхыг бэхжүүлнэ.

ЖАЙКА болон Монголын талын тохиролцсоны дагуу ҮХЦТ-ний төлөвлөлтийн хугацаа нь ТХҮБ 2030, ХАНСХЕТ, БХБ-ын баримт бичигтэй нийцүүлэн 2030 он байсан боловч Монголын талын хүсэлтээр төлөвлөлтийн хугацааг 2040 он болгож өөрчилсөн.

(2) Төслийн хамрах хүрээ

Төслийн хүрээнд боловсруулах ҮХЦТ нь "Хүн амын нутагшилт, суурьшлын хөгжлийн ерөнхий төсөл" (ХАНСХЕТ) болон "Бүсчилсэн хөгжлийн бодлого"(БХБ)-ыг агуулна. ҮХЦТ-нд үндэслэн "Хүн амын нутагшилт, суурьшлын хөгжлийн ерөнхий төсөл" (ХАНСХЕТ)-ийг Барилга, хот байгуулалтын яам (БХБЯ), "Бүсчилсэн хөгжлийн бодлого"(БХБ)- ыг Үндэсний хөгжлийн газар (ҮХГ) тус тус боловсруулна. Хүн амын нутагшилт, суурьшлын хөгжлийн ерөнхий төсөл (ХАНСХЕТ) болон Бүсчилсэн хөгжлийн бодлого (БХБ) боловсруулах аргачлал, хамрах хүрээ, үйл ажиллагааг Зураг 1.1.1-д үзүүлэв. Хүн амын нутагшилт,

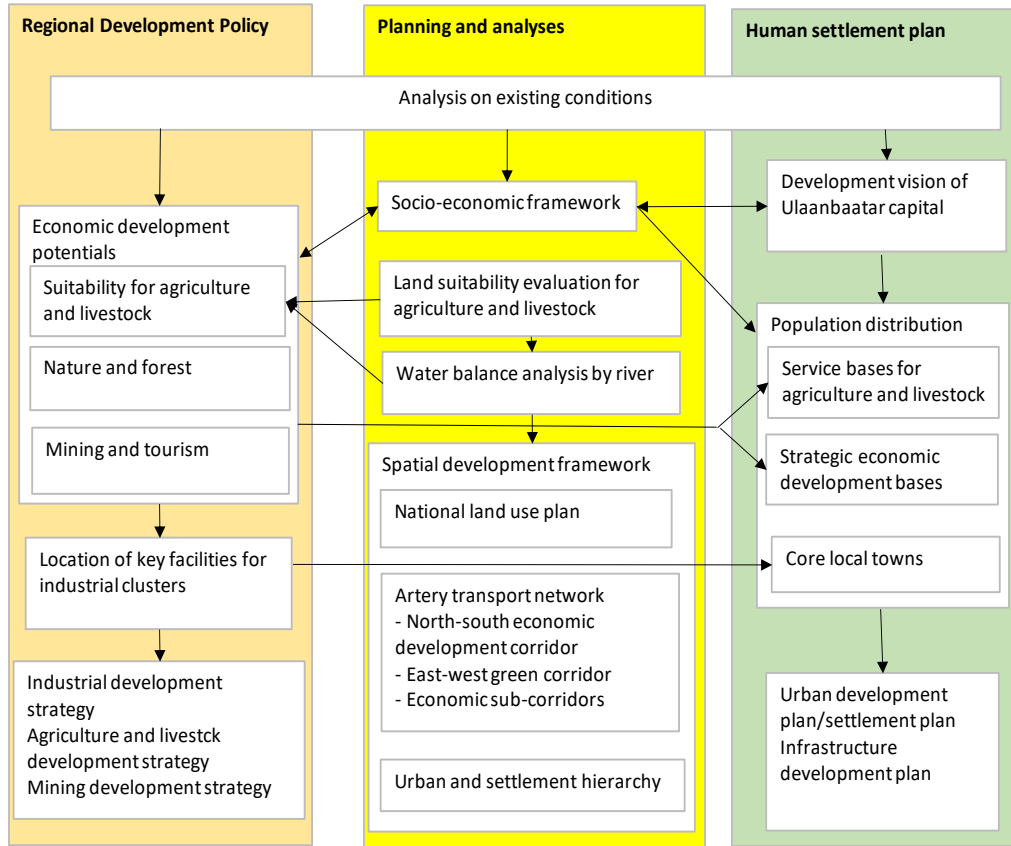
суурьшлын хөгжлийн ерөнхий төсөл ба Бүсчилсэн хөгжлийн бодлого боловсруулахдаа БХБЯ болон ҮХГ-тай хэлэлцэж, баталсан “Хэлэлцүүлгийн тэмдэглэл”-д тусгагдсан шаардлагуудыг болон Монгол Улсын холбогдох хуулиудыг дагаж мөрдөнө.

1.1.3 Төслийн хэрэгжилт ба удирдлагын бүтэц

Төслийг ЖАЙКА-гийн Төслийн баг болон Монгол Улсын хамтран ажиллагч байгууллагууд хамтран хэрэгжүүлнэ. Монгол Улсын хамтран ажиллагч гол байгууллагууд нь Хүн амын нутагшилт, суурьшлын хөгжлийн ерөнхий төслийг (ХАНСХЕТ) хариуцан ажиллаж буй Барилга, хот байгуулалтын яам (БХБЯ) болон Бүсчилсэн хөгжлийн бодлого (БХБ) боловсруулах ажлыг хариуцаж буй Үндэсний Хөгжлийн Газар (ҮХГ) болно. Төслийн Удирдах хороо нь төслийн хэрэгжилтийг удирдан чиглүүлэх бөгөөд ТУХ-ны даргаар Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газар, дэд даргаар БХБЯ-ны Төрийн нарийн бичгийн дарга, ҮХГ-ын дарга, ЖАЙКА-гийн Монгол дахь Төлөөлөгчийн Газрын дарга нар тус тус ажиллана. ТУХ-ны гишүүдийг төслийн Хэлэлцүүлгийн тэмдэглэлд тусган оруулсан.

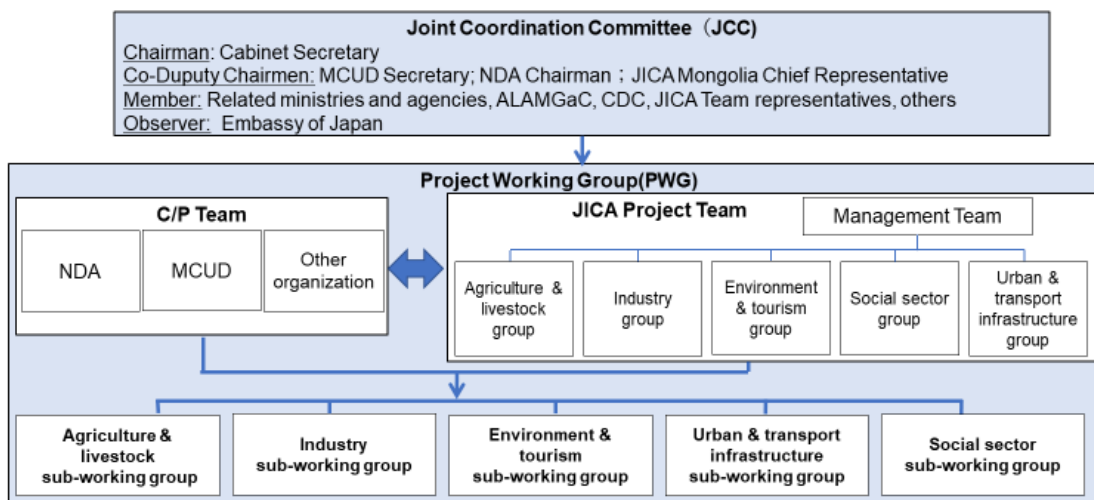
ЖАЙКА-гийн Төслийн багтай өдөр тутамд хамтран ажиллах Монголын талын хамтран ажиллагч байгууллагаар ТУХ-ны удирдлаган дор Төслийн Ажлын хэсэг (ТАХ) байгуулагдана. ТАХ-ийн бүрэлдэхүүнд БХБЯ, ҮХГ болон Газар зохион байгуулалт, геодези, зураг зүйн газар (ГЗБГЗЗГ), Барилгын хөгжлийн төв (БХТ), Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яам (БОАЖЯ), Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам (ХХААХҮЯ) болон Нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газар (НЗДТГ) зэрэг Хэлэлцүүлгийн тэмдэглэлд тусгагдсан бусад холбогдох яам, агентлагуудын төлөөлөл багтана. Өдөр тутам нягт хамтран ажиллахын тулд ТАХ нь дэд ажлын хэсгүүдэд хуваагдаж үйл ажиллагаагаа явуулна. Үүнд: 1) хөдөө аж ахуй ба мал аж ахуй, 2) аж үйлдвэр, 3) байгаль орчин, аялал жуулчлал, 4) нийгмийн салбар ба 5) хотын дэд бүтэц ба зам тээврийн дэд бүтэц зэрэг болно. Эдгээр дэд ажлын хэсгүүд нь хуралд оролцогчдод чөлөөтэй, нээлттэй хэлэлцүүлэг өрнүүлэхэд нь дэмжлэг үзүүлнэ.

ЖАЙКА-гийн Төслийн баг нь ТАХ-н дэд бүлгүүдтэй хамтран төслийн удирдлага болон үйл ажиллагааг амжилттай явуулах үүднээс доор үзүүлсэн бүтцийг санал болгож байна. Төслийн хэрэгжилт, менежментийн ерөнхий бүтцийг Зураг 1.1.2-т харуулав.

Эх сурвалж: ЖАЙКА-гийн Төслийн баг

Зураг 1.1.1 ХАНСХЕТ болон БХБ боловсруулах үйл ажиллагаа ба үр дүн

Эх сурвалж: ЖАЙКА-гийн Төслийн баг

Тайлбар: Хөдөө аж ахуй, мал аж ахуйн Дэд ажлын хэсэг: БХБЯ, ҮХГ, БХТ, ГЗБГЗЗГ, ХХААХҮЯ;

Аж үйлдвэрийн Дэд ажлын хэсэг: БХБЯ, ҮХГ, БХТ, ГЗБГЗЗГ, УУХҮЯ, ХХААХҮЯ;

Байгаль орчин, аялал жуулчлалын Дэд ажлын хэсэг: БХБЯ, ҮХГ, БХТ, ГЗБГЗЗГ, БОАЖЯ;

Хотын дэд бүтэц ба зам тээврийн дэд бүтцийн Дэд ажлын хэсэг: БХБЯ, ҮХГ, БХТ, ГЗБГЗЗГ, ЗТХЯ

Нийгмийн салбарын Дэд ажлын хэсэг: БХБЯ, ҮХГ, БХТ, ГЗБГЗЗГ, БСШУСЯ, ХНХЯ, ЭМЯ.

Зураг 1.1.2 Дэд ажлын хэсэг бүхий төслийн хэрэгжилт ба удирдлагын бүтэц

1.2 Төслийн үйл ажиллагааны явц

1.2.1 Төслийн үйл ажиллагааны эхний шатны ажлууд

ЖАЙКА-гийн Төслийн баг нь Японы Олон улсын хамтын ажиллагааны байгууллагатай төсөл хэрэгжүүлэх гэрээ байгуулсаны дараа Японд 2018 оны 12 дугаар сараас төслийн үйл ажиллагааг эхлүүлсэн. Түүний өмнө 11 дүгээр сарын 14-нд Төслийн багийн анхны хурлаар төслийн хамрах хүрээ, хэрэгжилтийн явц, аргачлал болон ажлын төлөвлөгөөг хэлэлцэн, баталгаажуулсан бөгөөд Төслийн баг нь статистикийн тоо баримт, мэдээ болон судалгааны тайланг нарийвчлан судалж эхэлсэн. Судалгаа, дүн шинжилгээнд үндэслэн хөгжлийн асуудлуудыг салбаруудаар урьдчилсан байдлаар тодорхойлж, цуглуулах шаардлагатай нэмэлт мэдээллийн жагсаалтыг гаргасан.

Төслийн багийн гишүүд 2019 оны 1 дүгээр сарын 9-нөөс Монгол Улсад томилогдон ирж, ажилласан. ЖАЙКА-гийн Төслийн баг нь Японд боловсруулсан Эхлэлийн тайлангийн төсөлд үндэслэн Монголын талын хамтран ажиллагч байгууллагуудтай хэд хэдэн уулзалтуудыг зохион байгуулсан. Төслийн хамтарсан зохицуулах хорооны (ТХЗХ) хурлыг 1 дүгээр сарын 18-нд зохион байгуулж, Эхлэлийн тайлангийн төслийг танилцуулсан. Эхлэлийн тайланд ТХЗХ-ны гишүүдийн санал, зөвлөмжийг тусган, эцэслэн боловсруулсан бөгөөд хурлын дараа ирүүлсэн саналуудыг Хэлэлцүүлгийн тэмдэглэлд тусган оруулсан болно. ТХЗХ-ны хурлын Хэлэлцүүлгийн тэмдэглэлд БХБЯ, ҮХГ, ЖАЙКА болон ЖАЙКА-гийн Төслийн багийн төлөөлөл гарын үсэг зурсан. Хурлын Хэлэлцүүлгийн тэмдэглэлийг Бүлэг 1-т хавсаргав.

Төслийн үйл ажиллагааны эхний шатанд Төслийн баг нь “Төлөвлөлтийн хувилбарууд, ТХЗ болон хөгжлийн чиг хандлага” сэдэвт семинарыг зохион байгуулж, төслийн Ажлын хэсгийн гишүүдийг урьж оролцуулсан.

1.2.2 Одоогийн байдлын дүн шинжилгээ

ТХЗХ-ны хурлын дараа хот байгуулалт, зам тээвэр, нийгэм-эдийн засгийн салбарын одоогийн байдлын судалгааны ажлыг үргэлжлүүлэн хийсэн. Шинэ жилийн үеэр хэсэг завсарласны дараа буюу 2 дугаар сарын сүүлээр Төслийн багийн гишүүд Монгол Улсад томилогдон ажилласан. ЖАЙКА-гийн Төслийн багийн зөвлөхүүд урьдчилсан байдлаар тодорхойлсон хөгжлийн асуудлуудыг өөрсдийн хариуцсан салбар тус бүрээр Монголын талын хамтран ажиллагч байгууллагуудын мэргэжилтнүүд, бусад холбогдох яам, агентлагуудын мэргэжилтнүүдтэй хэлэлцсэн. Уулзалтын хүрээнд ҮХЦТ боловсруулахад шаардлагатай нэмэлт мэдээллүүдийг хүлээн авсан бөгөөд хэлэлцүүлгийг хялбарчлах үүднээс төслийн дэд ажлын хэсгийн хурлуудыг зохион байгуулсан.

Үүнээс гадна ЖАЙКА-гийн Төслийн баг болон Япон улсын Газар, дэд бүтэц, зам тээвэр, аялал жуулчлалын яамны зүгээс нэмэлт семинарыг зохион байгуулсан. Тус бүлэгт ЖАЙКА-гийн Төслийн багийн зохион байгуулсан семинар, дэд ажлын хэсгийн хурлуудыг нэгтгэн, оруулсан болно.

Одоогийн байдлын дүн шинжилгээний хүрээнд БХБЯ болон ҮХГ-тай хамтран аймгуудын хөгжлийн талаарх хэлэлцүүлгийг зохион байгуулсан. 5 дугаар сарын эхэн үеийн байдлаар нийт арван нэгэн аймагт томилолтоор ажилласан. ЖАЙКА-гийн Төслийн багийн гишүүд аймаг, орон нутгийн төрийн албан хаагчид болон бусад төлөөллүүдэд ҮХЦТ боловсруулах төсөл болон тухайн аймгийн хөгжлийн асуудлуудыг урьдчилсан байдлаар тодорхойлон танилцуулж, аймгийн хөгжлийн тулгамдаж буй асуудал, хөгжлийн хэтийн төлвийн талаар хэлэлцүүлэг зохион байгуулсан.

Салбар тус бүрийн одоогийн байдлын дүн шинжилгээ, хөгжлийн асуудлуудад үндэслэн Монгол Улсын урт хугацаанд баримтлах хөгжлийн чиг хандлагыг нарийвчлан судалж, макро эдийн засгийн хөгжлийн хувилбаруудыг боловсруулан, урьдчилсан байдлаар үнэлгээ хийсэн. ҮХЦТ-ний нийгэм-эдийн засгийн болон нутаг дэвсгэр, орон зайн хөгжлийн потенциалын талаарх урьдчилсан дүн шинжилгээг хийж гүйцэтгэсэн.

1.2.3 Төслийн явцын тайлан

Төслийн хүрээнд 5 дугаар сарын эхэн үе хүртэл хийж гүйцэтгэсэн ажлын үр дүнг нэгтгэн, Явцын тайланг боловсруулж 2019 оны 5 дугаар сарын 10-нд ЖАЙКА-д хүргүүлсэн. 5 дугаар сарын 23-нд ЖАЙКА-гийн Төв байгууллагад ЖАЙКА-гийн Зөвлөх хорооны эхний хурлыг зохион байгуулж, Явцын тайлангийн төслийг таницуулсан. Зөвлөх хорооны хурлын санал, зөвлөмжийг Явцын тайланд тусган, Монголын талд хүргүүлсэн болно. 2019 оны 6 дугаар сарын 7-нд төслийн явцын тайланг Төслийн Хамтарсан зохицуулах хорооны хоёрдугаар хурлаар хэлэлцүүлсэн. Төслийн Хамтарсан зохицуулах хорооны хоёрдугаар хурлын үеэр хэлэлцсэн асуудал, санал, зөвлөмжийг хурлын тэмдэглэлд эмхэтгэн тусгаж Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газрын дарга, БХБЯ, ҮХГ, ЖАЙКА болон ЖАЙКА-гийн төслийн багийн төлөөлөгчид гарын үсэг зурж баталсан. Нэмэлт санал хүсэлтийг 2019 оны 6 дугаар сарын 24-ний дотор хүлээн авсан (Хавсралт 2).

1.2.4 ҮХЦТ-ний эхний төслийг боловсруулах үйл ажиллагаа

Шаардлагатай нэмэлт мэдээллийг салбаруудаар цуглуулах зорилгоор төслийн багийн газар дээр нь очиж танилцах ажлууд, Монголын талын хамтран ажиллагч байгууллагууд болон холбогдох байгууллагуудын мэргэжилтнүүд, хувийн хэвшлийн төлөөлөлтэй хийх уулзалтууд үргэлжилсэн. Төслийн дэд ажлын хэсгүүдийн хурлууд, хэлэлцүүлгүүдийг ойр ойрхон зохион байгуулсан. Түүнчлэн ЖАЙКА-гийн Төслийн багаас нэмэлт семинаруудыг зохион байгуулсан. Төслийн өмнөх үе шатанд эхлүүлсэн аймгийн хэлэлцүүлгийг үргэлжлүүлэн зохион байгуулсан ба 8 дугаар сарын дунд үе хүртэл бүх аймагт хэлэлцүүлгийг зохион байгуулж дууссан.

Төслийн үйл ажиллагааны эхний шатны үр дүнг танилцуулж, түгээхийн тулд улс төрчид, эрдэмтэн судлаачид, манлайлагчид болон хувийн хэвшлийн төлөөлөгчдийг хамруулж хэд хэдэн хурал, уулзалтыг зохион байгуулсан. Эдгээр хурал, уулзалтуудыг нэгтгэж "Оролцогч талуудын нэгдсэн хурал"-ыг хуралдуулахаар төлөвлөж байсан ч салбар тус бүрээр нь зохион байгуулсан. Тухайлбал хөнгөн үйлдвэрийн салбарын оролцогч талуудыг оролцуулсан хурлыг зохион байгуулсан ба тус хурлын үеэр төслийн явцын тайланг танилцуулж, тэдний санал, хүсэлтийг хүлээн авсан.

Хөгжилд тулгарч буй асуудлуудыг судалсны дүнд хөгжлийн зорилт, стратегийг салбар тус бүрээр тодорхойлж, хөгжлийн төсөл, хөтөлбөрүүдийг боловсруулсан болно. Салбарын эдгээр зорилт, стратегийг макро түвшний хөгжлийн зорилтууд, үндсэн стратеги, нутаг дэвсгэрийн орон зайн бүтэц болон нийгэм, эдийн засгийн хөгжлийн төлөвлөлтийн хүрээнд боловсруулав. Хөгжлийн хувилбаруудыг олон талаас нь судалж, хамгийн оновчтой хувилбарыг сонгон нарийвчлан судалж, боловсруулсан. Ийнхүү хөгжлийн хамгийн оновчтой хувилбарт үндэслэн ҮХЦТ-ний эхний төслийг боловсруулсан болно.

1.2.5 Төслийн дунд хугацааны тайлан 1

2019 оны 10-р сар хүртэлх хугацаанд хийж гүйцэтгэсэн ажлуудын үр дүнг нэгтгэн, Дунд хугацааны тайлан 1-ийн төслийг боловсруулж, 2019 оны 10-р сарын 31-нд ЖАЙКА-д хүргүүлсэн. ЖАЙКА-гийн Зөвлөлдөх хорооны хоёрдугаар хурал 11-р сарын 15-нд ЖАЙКА-гийн Токио дахь Төв оффист хуралдаж, төслийн Дунд хугацааны тайлан 1-ийн агуулгын талаар хэлэлцэв. Зөвлөлдөх хорооны хурлаас гарсан зөвлөмжийг тайланд тусган, эцэслэн боловсруулж Монголын талд хүргүүлсэн.

1.2.6 ҮХЦТ-ийг шинэчлэн боловсруулах үйл ажиллагаа

2019 оны 11-р сарын 25-д зохион байгуулсан ХЗХ-ны 3 дугаар хуралд төслийн Дунд хугацааны тайлан 1-ийн талаар танилцуулсан бөгөөд хуралдааны үеэр ХЗХ-ны гишүүд асуулт асууж, санал бодлоо илэрхийлсэн. Холбогдох байгууллагууд саналаа бичгээр төслийн багт 2019 оны 12-р сард багтаан ирүүлсэн. ХЗХ-ны 3 дугаар хурал, төслийн Дунд хугацааны тайлан 1-ийг холбогдох байгууллагууд хүргүүлсний дараа төслийн үйл ажиллагаа ажлын төлөвлөгөөний дагуу үргэлжилж байна.

2020 оны 1-р сараас төслийн зөвлөхүүд Улаанбаатар хотод томилолтоор ажиллаж байна. ҮХЦТ-ий төслийг өргөн хүрээнд сурталчлан танилцуулах зорилгоор 2020 оны 1-р сарын 22-нд оролцогч талуудын нэгдсэн хурлыг зохион

байгуулсан. Хуралд эрдэмтэн судлаачид, хэвлэл мэдээллийн байгууллага, хувийн хэвшлийн төлөөлөл, 21 аймгийн Засаг дарга, ИТХ-ын дарга нар, төслийн Ажлын хэсгийн гишүүд зэрэг нийт 162 оролцогч оролцлоо. Төслийн багаас ҮХЦТ-ний төслийг танилцуулж, илтгэл тавьсаны дараа хуралд оролцогчид 1) хөгжлийн загвар, алсын хараа, зорилт, стратеги 2) нутаг дэвсгэрийн орон зайн зохион байгуулалт, газар зохион байгуулалтын төлөвлөгөө сэдвээр хэлэлцүүлэг хийсэн.

ЖАЙКА-гийн Төслийн баг нь Хөгжлийн хөтөлбөрийн нам, Дэлхийн Монголчууд нам, Монголын Ардчилсан хөдөлгөөний нам зэрэг улс төрийн намуудын төлөөлөлтэй уулзаж, ҮХЦТ-ий төслийн талаар танилцуулж, тэдний саналыг хүлээн авсан. Төслийн зүгээс хамтран ажиллагч байгууллага, төслийн ажлын хэсгийн гишүүдтэй нягт хамтран ажиллаж байгаа ба тухайлбал төслийн Дунд хугацааны тайлан 1-д тусгасан нутаг дэвсгэрийн орон зайн зохион байгуулалт, газар ашиглалтын төлөвлөгөөний талаар нарийвчлан хэлэлцэж, шинэчлэн өөрчилсөн болно. Мөн эдийн засгийн шинэ бүсчлэл, бүсчилсэн хөгжлийн алсын хараа, стратегийг боловсруулж хамтран ажиллагч байгуулалгуудад хүргүүлсэн. 1-р сарын 20-24-ний өдрүүдэд БХТ-ийн мэргэжилтнүүдэд зориулан ГМС-ийн талаарх анхны сургалтыг зохион байгуулсан. Энэ оны 3-р сарын эхээр аж үйлдвэр, аялал жуулчлал, усны салбарын асуудлыг хариуцсан зөвлөхүүд Улаанбаатар хотод томилогдон ажиллаж, ажил үүргээ хийж гүйцэтгэсэн. Дэлхий даяар дэгдсэн COVID-19 цар тахлын улмаас Монгол Улсад ажиллах томилолт цуцлагдсан.

1.2.7 Эцсийн тайлангийн төсөл 1

1-р сард Улаанбаатар хотод ажиллаж байх үед хамтран ажиллагч байгууллагаас төслийн ажлын төлөвлөгөөнд тусгасан үйл ажиллагааг урагшлуулж, Монгол Улсын Их Хурлын сонгуулиас өмнө 2020 оны 6-р сард төслийн Дунд хугацааны тайлан 2-ын оронд Эцсийн тайлангийн төсөл 1-ийг боловсруулан ирүүлэх хүсэлт гаргасан. ЖАЙКА-гийн зүгээс тус саналыг хүлээн авсан. Энэхүү шийдвэр гарсны дараа Монгол Улсад ажиллах томилолт цуцлагдсан тул ЖАЙКА-гийн төслийн зөвлөхүүд нь Монгол Улсын холбогдох байгууллага, мэргэжилтнүүдтэй шууд болон төслийн багийн Монгол гишүүдээр дамжуулан харилцаж, Эцсийн тайлангийн төсөл 1-ийг Японд боловсруулахаар шийдсэн.

Эцсийн тайлангийн төсөл 1-ийн хүрээнд ЖАЙКА-гийн төслийн зөвлөхүүд Дунд хугацааны тайлан 1-д тусгасан төсөл хөтөлбөрийг нэмэлт тоо баримт мэдээлэлд үндэслэн дүн шинжилгээ хийж шинэчилсэн ба ҮХЦТ-ий бүрэлдэхүүн хэсэг болох салбарын тайланг боловсруулсан. ЖАЙКА-гийн Төслийн баг бүсчилсэн хөгжлийн алсын хараа, стратегитай холбоотой нэмэлт судалгаа хийж, шинээр тодорхойлсон 6 бүсийг хөгжүүлэх хөтөлбөрийг боловсруулсан. Төслийн баг хэрэгжүүлэх арга хэмжээ, хөрөнгө оруулалтын хөтөлбөрийг санал болгосон. Дээр дурдсан бүхий л ажлыг нэгтгэн Эцсийн тайлангийн төсөл 1-ийг боловсруулж, 2020 оны 5-р сарын 15-нд ЖАЙКА-д хүргүүлсэн. ЖАЙКА-гийн Зөвлөлдөх хорооны 4-р хурал 2020 оны 5-р сарын 28-нд цахимаар хуралдсан.

6-р сарын 11-д төслийн Хамтарсан зохицуулах хорооны 4-р хурлыг Zoom видео хурлын програм ашиглан зохион байгуулж, төслийн Эцсийг тайлангийн төсөл 1-ийг танилцуулсан. Монголын тал УИХ-ын ээлжит сонгууль болохтой холбогдуулан зав чөлөөгүй байсан хэдий ч хуралд идэвхтэй оролцож, хэлэлцүүлэг өрнүүлсэн. ЖАЙКА болон Монголын талаас ирүүлсэн саналыг тусган, Эцсийг тайлангийн төсөл 1-ийг 6-р сард эцэслэн боловсруулав.

1.3 Эцсийн тайлангийн төсөл 1-ийн агуулга

ҮХЦТ-ний үндсэн тайлан нь 1-10 бүлэгтэй. Салбарын тайлан нь газар тариалан, мал аж ахуй, уул уурхай, аж үйлдвэр, аялал жуулчлал, байгаль орчин, нийгэм, ус, зам тээвэр, логистик, бусад дэд бүтэц, хот байгуулалтын салбарын тайлангаас бүрдэнэ.

Үндсэн тайлангийн агуулгыг дор дурдав. Бүлэг 2-т Монгол Улсын нийгэм, эдийн засгийн макро түвшний тойм, Монгол Улсын ТХҮБ 2030-ын биелэлтийн тоймыг тусгасан. Дараах гурван бүлэгт салбаруудын одоогийн нөхцөл байдалд хийсэн дүн шинжилгээ, тулгарч буй асуудлууд, бодлогын чиглэлийг танилцуулав. Бүлэг 3-т хөгжлийн чиг хандлагын хувилбар, ҮХЦТ-ний макро түвшний хөгжлийн зорилт, үндсэн стратеги, салбарын хөгжлийн зорилт, стратегийг тусгасан. Бүлэг 4-т хотын зэрэглэл, гол коридор, газар зохион байгуулалтыг хамарсан нутаг дэвсгэрийн орон зайн зохион байгуулалтын асуудлыг тусгасан.

Бүлэг 5-д ҮХЦТ-ний нийгэм, эдийн засгийн хөгжил, эдийн засаг, хүн амын хэтийн төлвийн хувилбарын тооцоог тусган оруулсан. Хөгжлийн хувилбаруудыг үнэлж, хамгийн сайн хувилбарыг санал болгож, нарийвчлан боловсруулав. Бүлэг 6-д эдийн засгийн шинэ 6 бүс, бүс тус бүрийн хөгжлийн алсын хараа, стратегийг тусгасан. Бүлэг 7-д 2019 оны 3-р сараас 8-р сарын хооронд зохион байгуулсан 21 аймгийн хэлэлцүүлгийн үр дүнг танилцууллаа.

Бүлэг 8-д ҮХЦТ-ний үе шаттай хөгжлийн төлөвлөгөөг хөгжлийн хувилбараар танилцуулж, хэрэгжүүлэх арга хэмжээг 4 ангилалд хуваагдсан гол төсөл хөтөлбөрийн хамт санал болгосон.

Бүлэг 9-д санал болгож буй бүх төсөл хөтөлбөрийн танилцуулгыг тусгав. Бүлэг 10-т ҮХЦТ-г хэрэгжүүлэх төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх арга хэмжээ, хөрөнгө оруулалтын хөтөлбөрийн хамт тусган орууллаа.

1.4 Төслийн ажлын төлөвлөгөө, төлөвлөгдөж буй үйл ажиллагаа

Дээр дурдсанаар Монголын талын хамтран ажиллагч байгууллагын хүсэлтээр төслийн ажлын төлөвлөгөөнд тусгасан үйл ажиллагааг урагшлуулсан. Монгол Улсын Их Хурлын сонгуулиас өмнө 2020 оны 6-р сард төслийн Дунд хугацааны тайлан 2-ын оронд Эцсийн тайлангийн төсөл 1-ийг боловсруулан хүргүүлсэн.

Төслийн баг нь 2019 оны 12-р сараас ЖАЙКА-тай УИХ-ын сонгууль, сонгуулийн дараа Засгийн газар шинээр эмхлэгдэн байгуулагдах хүртэлх хугацааг үр дүнтэй ашиглах, сонгогдсон туршилтын төслүүдийн талаар зөвшилцөж байна. Тиймээс санал болгож буй зарим төслүүдийг эрт хэрэгжүүлэх бэлтгэл ажлыг ханган, оролцогч талуудад сурталчлан таниулна.

Эцсийн тайлангийн төсөл 1-ийг 2020 оны 9-р сард шинээр эмхлэгдэн зохион байгуулагдсан холбогдох байгууллагад танилцуулж, хамтран ажиллагч байгууллага болон холбогдох байгууллагын албан тушаалтан, мэргэжилтнүүдтэй өргөн хүрээний хэлэлцүүлэг өрнүүлнэ. Оролцогч талуудын нэгдсэн хурлыг зарлан хуралдуулна. Эцсийн тайлангийн төсөл 1-д өгсөн саналыг тусган ҮХЦТ-г нарийвчлан боловсруулна. Туршилтын төслүүдийг хэрэгжүүлэхтэй холбоотой сургамж, үр дүнг тайланд нэгтгэн оруулна. Эцсийн тайлангийн төсөл 2-ыг 2021 оны 2-3-р сард боловсруулна.

Бүлэг 1-ийн нэмэлт хэсэг: Чадавхыг бэхжүүлэх үйл ажиллагаа

Төслийн чадавхыг бэхжүүлэх үйл ажиллагаа нь хөгжлийн хувилбарыг төлөвлөх үйл ажиллагаатай нягт уялдаатай. Энэхүү үйл ажиллагаа нь МУ-д зохион байгуулах сургалт, семинарууд, Япон улсад зохион байгуулах сургалт, ажлын байран дээрх дадлага, сургалтаас бүрдэнэ.

S1.1 Семинар

ҮХЦТ-ний төлөвлөлтийн хувилбаруудын хүрээнд Монголын талын хамтран ажиллагч байгууллагууд болон бусад холбогдох мэргэжилтнүүдэд цуврал семинаруудыг зохион байгуулсан. Одоогийн байдлаар семинарт оролцогчид нь зөвхөн төслийн Ажлын хэсгийн гишүүдээр хязгаарлагдаж байна. Төлөвлөлтийн хувилбарыг бодитой, илүү үр дүнтэй боловсруулахын тулд бусад холбогдох мэргэжилтнүүдийг урьж оролцуулах шаардлагатай байна. Семинарын хүрээнд Монголын талын хамтран ажиллагч мэргэжилтнүүдэд асуудлыг өөр өнцгөөс харах, дүн шинжилгээ хийх болон төлөвлөлтийн аргачлалын талаар танилцуулан, тэдний мэдлэг мэргэжлийг дээшлүүлэх зорилготой. Хүснэгт 1.5.1-т төслийн эхэн үед зохион байгуулсан семинаруудыг нэгтгэж үзүүлэв.

Хүснэгт S1.1 Төслийн хүрээнд зохион байгуулсан семинарууд

Огноо	Семинарын нэр	Илтгэгч	Огноо	Оролцогчдын тоо
2019 оны 1-р сарын 15	Төлөвлөлтийн хувилбарууд, ТХЗ ба хөгжлийн чиг хандлага	Цүёоши Хашимото	2019 оны 1-р сарын 15	35
2019 оны 3-р сарын 05	“Монгол үндэстний аз жаргалын тухай” Үндэсний хөгжлийн цогц төлөвлөгөө боловсруулах үндэс - иргэдийн аз жаргалтай амьдрал	Харүо Яманэ	2019 оны 3-р сарын 05	24
2019 оны 3-р сарын 11	Япон улсын Үндэсний хөгжлийн цогц төлөвлөгөө боловсруулсан туршлага	Тошиясү Нода	2019 оны 3-р сарын 11	38
	Улсын газар зохион байгуулалтын төлөвлөгөө, олон улсын туршлагын харьцуулалт	Саторү Оба	Япон Улсын Хот, байгаль орчны хөгжлийн судалгааны хүрээлэн	
	Орон зайн төлөвлөлтийн платформ ба газрын мэдээллийн санг ашиглан улсын газар зохион байгуулалтын төлөвлөгөөг боловсруулах нь	Эико Тояама	Япон улсын Газар, дэд бүтэц, зам тээвэр, аялал жуулчлалын яам	
2019 оны 3-р сарын 18	Үндэсний хөгжлийн цогц төлөвлөгөө (ҮХЦТ): Төлөвлөлтийн хувилбарууд; Макро түвшний хөгжлийн хувилбарууд	Цүёоши Хашимото	2019 оны 3-р сарын 18	20
2019 оны 6-р сарын 19	Ази-Европын бүс нутгийн логистикийн чиг хандлага ба Монгол Улсын тээврийн салбарын үүрэг, оролцоо	Риючи Шибасаки Б. Гэрэлням Б. Гүнболд Ёошия Накагава	Токиогийн Их сургууль ЗТХЯ БХБЯ ЖАЙКА-гийн Төслийн баг	50

2019 оны 8-р сарын 21	Тогтвортой хөгжлийн зорилгууд, ТХҮБ-2030 ба хөгжлийн шинэ загвар	Ёжи Кавамура	ЖАЙКА-гийн Төслийн баг	33
	Дэлхийн улс орнуудын орон зайн төлөвлөлтийн туршлага	Масару Токура		
2019 оны 10-р сарын 9	Тогтвортой хөгжлийн зорилгууд, ТХҮБ-2030 ба хөгжлийн шинэ загвар (хоёр дахь удаагийн семинар)	Ёжи Кавамура	ЖАЙКА-гийн Төслийн баг	19
	Нийгэм, эдийн засгийн хөгжлийн төлөвлөлт	Харүо Яманэ		

Эх сурвалж: ЖАЙКА-гийн Төслийн баг

S1.2 Дэд ажлын хэсгийн хурлууд

Тус бүлгийн 1.1.3-т тайлбарласны дагуу ЖАЙКА-гийн Төслийн багтай өдөр тутамд хамтран ажиллах Монголын талын хамтран ажиллагч байгууллагаар ТУХ-ны удирдлаган дор төслийн Ажлын хэсэг (ТАХ) байгуулагдсан бөгөөд ТАХ нь таван Дэд ажлын хэсэгт хуваагдсан болно. 2019 оны 10 дугаар сарын эхэн үеийн байдлаар зохион байгуулсан Дэд ажлын хэсгийн хурлыг Хүснэгт 1.5.2-т үзүүлэв. Түүнчлэн дэд ажлын хэсгийн хурлын сэдвийг дор нэгтгэн үзүүлэв.

Хүснэгт S1.2 Дэд ажлын хэсгүүдийн хурлууд

No.	Салбар	Огноо	Сэдэв	Оролцогч- дын тоо
1	Хотын дэд бүтэц ба зам тээврийн дэд бүтэц	2019 оны 3-р сарын 12	Дэд бүтцийн салбарын судалгааны ерөнхий аргачлал, хоёрдогч хотуудын судалгаа, хот, суурины зэрэглэл, замын хөдөлгөөний эрчмийн судалгаа ба эрчмийн тооцоолол	17
2	Байгаль орчин ба аялал жуулчлал Нийгмийн хөгжил (Хамтарсан хурал)	2019 оны 3-р сарын 13	ҮХЦТ-ний хүрээнд хийсэн нийгэм, аялал жуулчлалын салбарын одоогийн нөхцөл байдлын дүн шинжилгээ болон аргачлал	21
3	Аж үйлдвэр ба хөдөө аж ахуй (Хамтарсан хурал)	2019 оны 4-р сарын 16	ҮХЦТ-ний хүрээнд хийсэн аж үйлдвэр, хөдөө аж ахуйн салбарын одоогийн нөхцөл байдлын дүн шинжилгээ болон аргачлал	18
4	Хотын дэд бүтэц ба зам тээврийн дэд бүтэц (Хоёрдугаар хурал)	2019 оны 4-р сарын 17	Нутаг дэвсгэр, орон зайн хөгжлийн дүн шинжилгээний арга зүй, эдийн засгийн коридорын хөгжил болон хотуудын чиг үүрэг	25
5	Нийгмийн салбар (Хоёрдугаар хурал)	2019 оны 5-р сарын 28	ҮХЦТ-ний Явцын тайланд тусгагдсан нийгмийн салбарын асуудлууд	10
6	Нийгмийн салбар (Гуравдугаар хурал)	2019 оны 10-р сарын 09	ТХЗ-ын хэрэгжилтийн талаарх Үндэсний сайн дурын тойм тайлан, ҮХЦТ-д тусгасан урьдчилсан зөвлөмж	19

Эх сурвалж: ЖАЙКА-гийн Төслийн баг

(3) Хотын дэд бүтэц ба зам тээврийн дэд бүтцийн дэд Ажлын хэсгийн хурлууд

Дэд ажлын хэсгийн хурлаар хэлэлцсэн асуудлууд:

- (а) Хот, суурины шатлалын одоогийн нөхцөл байдалд дүн шинжилгээ хийснээр судалгаа хийх бүс болон хотуудыг тогтоож, судалгааг үр дүнтэй хэрэгжүүлэх нөхцлийг бүрдүүлэх;

- (b) “Монгол Улсын Тогтвортой хөгжлийн үзэл баримтлал 2030”, “Тогтвортой хөгжлийн зорилтууд”-тай уялдуулан салбар тус бүрийн болон бусад салбар хоорондын харилцан хамаарлыг хэлэлцэх боломжийг бүрдүүлэх;
- (c) Дэд бүтцийг хөгжүүлэх замаар Монгол Улсын нутаг дэвсгэрийн зохион байгуулалтыг оновчтой шийдвэрлэхийн тулд эдийн засгийн хөгжлийн коридор зэрэг орон зайн хөгжлийн стратегийг хөгжүүлэх, авах арга хэмжээг тодорхойлох,
- (d) Төлөвлөлтийн үйл явц болон арга зүйн талаар мэдээлэл хуваалцаж, хэлэлцэх замаар чадавхыг бэхжүүлэх.

2019 оны 3 дугаар сарын 12-нд ЖАЙКА-гийн Төслийн багийн дэд бүтцийн салбарын асуудал хариуцсан мэргэжилтнүүд Дэд ажлын хэсгийн хурлыг зохион байгуулсан. Хурлаар судалгаа хийх зорилтот хотуудыг сонгох, хот, суурины зэрэглэл, замын хөдөлгөөний судалгаа ба замын хөдөлгөөний эрчмийн тооцоо хийх аргачлалын талаар танилцуулсан. Хурлын дараа зарим оролцогчид ЖАЙКА-гийн Төслийн багийн гишүүдтэй тухайн сэдвийн талаар үргэлжлүүлэн ярилцсан ба цахим шуудангаар дамжуулан санал, бодлоо солилцсон.

Дэд ажлын хэсгийн 2-р хурлыг 2019 оны 4 дүгээр сарын 17-нд зохион байгуулсан. Хурлаар ЖАЙКА-гийн Төслийн багийн зүгээс боловсруулсан эдийн засгийн хөгжлийн коридорын газрын зурагт тулгуурлан эдийн засгийн хөгжлийн коридорын талаар хэлэлцсэн. Монголын талаас төрөөс баримтлах бодлоготой уялдуулан эдийн засгийн хөгжлийн коридорыг хөгжүүлэх талаар танилцуулсан.

Эх сурвалж: ЖАЙКА-гийн Төслийн баг

Фото зураг: Хотын дэд бүтэц ба зам, тээврийн дэд бүтцийн Дэд ажлын хэсгийн 1 ба 2-р хурал

(4) Байгаль орчин, аялал жуулчлал ба нийгмийн салбарын хамтарсан Дэд ажлын хэсгийн хурал

Байгаль орчин, аялал жуулчлал ба нийгмийн салбарын Дэд ажлын хэсгийн хамтарсан хурлыг зарим нэг ижил асуудал болон ЖАЙКА-гийн Төслийн багийн зөвлөхүүдийн томилолтын хугацааг харгалзан 2019 оны 3 дугаар сарын 13-нд ҮХГ-ын хурлын танхимд зохион байгуулсан. Тухайн Дэд ажлын хэсгүүдийн дараагийн хурлыг тус тусад нь зохион байгуулна. ЖАЙКА-гийн Төслийн багийн байгаль орчны асуудал хариуцсан мэргэжилтэн Монголд томилогдон ирээгүй байсан тул тус хурлаар байгаль орчны асуудлаар хэлэлцүүлэг хийгдээгүй болно.

Дэд ажлын хэсгийн хурлаар хэлэлцсэн асуудлууд:

- (a) Аялал жуулчлал болон нийгмийн салбарын одоогийн байдлын дүн шинжилгээг урьчилсан байдлаар танилцуулах,
- (b) Тухайн салбарын хувьд ҮХЦТ-ий хүрээнд боловсруулах аргачлалыг танилцуулах,
- (c) (a) болон (b)-д дурдсан сэдвийн хүрээнд Дэд ажлын хэсгийн гишүүдийн саналыг авах

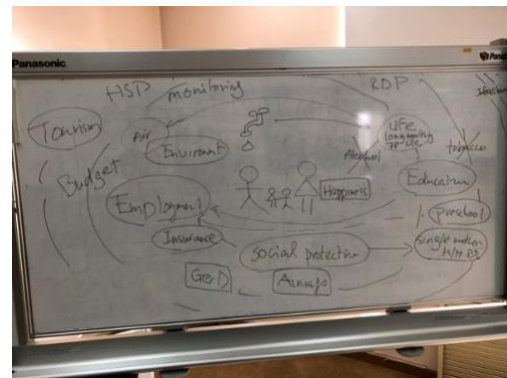
ЖАЙКА-гийн Төслийн баг нь ҮХЦТ-ий хүрээнд аялал жуулчлал болон нийгмийн салбарын одоогийн байдлын дүн шинжилгээ, аргачлал, хүлээгдэж буй үр дүнгийн талаар илтгэл тавьсан. Илтгэлийн дараа хуралд оролцогчдын зүгээс асуулт тавьж, санал бодлоо солилцсон. Доор дурдсан асуудлуудыг хөндсөн. Үүнд:

- (i) Монголын Талын хамтран ажиллагч байгууллагуудын мэргэжилтнүүдийн цагийг хэмнэх үүднээс бүх 5 Дэд ажлын хэсгийн хурлыг нэгтгэн нэг өдөр зохион байгуулах,
- (ii) Татах, түлхэх хүчин зүйлсийг харгалзан хөдөөнөөс хот руу чиглэсэн шилжилт хөдөлгөөний авч үзэх,
- (iii) Хөгжих ирээдүйтэй аймаг, сумдыг харгалзан хөрөнгө оруулалтыг хуваарилах,
- (iv) Монголын талаас шаардлагатай мэдээллээр хангах, зөвлөгөө өгөх,
- (v) Бүсчилсэн хөгжлийн бодлоготой уялдуулан аялал жуулчлалын салбарын хөгжлийн хэтийн төлвийг тодорхойлох,
- (vi) Өвлийн улирлын аялал жуулчлалын талаар сурталчлах,
- (vii) Сүүлийн үед залуу малчид уламжлалт аргаар мал маллахгүй байгааг харгалзан Монголын уламжлалт амьдралын хэв маягийг хадгалан үлдэх талаар анхаарах,
- (viii) ТХҮБ 2030-д тусгасны дагуу 2020 онд 1 сая гадаадын жуулчдыг хүлээн авах потенциалыг үнэлэх,
- (ix) ҮХЦТ-г боловруулахдаа тоон болон чанарын судалгааны аргыг нэгтгэн хэрэглэх.

Байгаль орчин ба аялал жуулчлал,
нийгмийн салбарын
хамтарсан Дэд ажлын хэсгийн
хурал

Эх сурвалж: ЖАЙКА-гийн Төслийн баг

Аялал жуулчлал, нийгмийн салбарын
холбогдох хүчин зүйлсийг харуулсан схем

Фото зураг: Байгаль орчин, аялал жуулчлал, нийгмийн салбарын хамтарсан дэд Ажлын хэсгийн хурал

2019 оны 4 дүгээр сарын 16-нд БХБЯ-ны хурлын танхимд Аж үйлдвэр, хөдөө аж ахуйн салбарын дэд Ажлын хэсгийн хамтарсан хурлыг зохион байгуулсан. ЖАЙКА-гийн Төслийн багийн Хөдөө аж ахуй, аж үйлдвэр болон институци, хууль эрх зүйн асуудал хариуцсан зөвлөхүүд тус тусын хариуцсан салбарын хүрээнд илтгэл тавьсан бөгөөд дараа нь хэлэлцүүлэг хийн, санал бодлоо солилцсон.

Дэд ажлын хэсгийн хурлаар хэлэлцсэн асуудлууд:

- (a) Аж үйлдвэрийн хөгжлийн хэтийн төлөв,
- (b) Эдийн засгийн чөлөөт бүс болон Эдийн засгийн тусгай бүсүүдийн талаарх гадаад улс орны амжилттай хэрэгжүүлсэн жишээ, чиг хандлага,
- (c) Хөрөнгө оруулалтыг дэмжих хууль, дүрэм журам, байгууллага, маркетинг болон чанарын менежмент,
- (d) Холбогдох яамдын аж үйлдвэрийн хөгжлийн платформ,
- (e) Бие даасан хөгжил, байгаль орчинд ээлтэй байдал, зах зээл, аж үйлдвэрийн кластер зэрэг хөдөө аж ахуйн салбарын хөгжлийн үзэл баримтлал,
- (f) Үр дүнтэй усжуулалтын технологи, хөрс элдэншүүлэлтгүй газар тариалан зэрэг хөдөө аж ахуйн салбарын шинэ технологи зэрэг болно.

(5) Нийгмийн салбарын Дэд ажлын хэсгийн 2, 3-р хурлууд

Нийгмийн салбарын ДАХ-ийн 2-р хурлаар хэлэлцсэн асуудлуудыг дор дурдав. Үүнд:

- (a) Төслийн явцын тайланд тусгагдсан нийгмийн салбарын хүрээнд судалсан асуудлууд;
- (b) ТХҮБ 2030-ын хэрэгжилтийн явцын талаарх БСШУСЯ, ЭМЯ, ХНХЯ-ны мэдээлэл;
- (c) Боловсрол, эрүүл мэнд, нийгмийн хамгааллын чиглэлээр ҮХЦТ-д оруулах санал, зөвлөмжүүд.

Хурлаас гарсан санал, зөвлөмжийг дараах байдлаар нэгтгэв. Үүнд,

- (a) Улсын төсвийн 25%-ийг энэ салбарт хөрөнгө оруулж байгаа нь ҮХЦТ-нд тусгагдсан нийгмийн салбарын зорилтуудад ач холбогдол өгч буйг онцоллоо. ҮХЦТ-ний зөв стратегийг тодорхойлох шаардлагатай. Түүнчлэн Төслийн Хамтарсан зохицуулах хорооны 2-р хурлын талаар дурдав.
- (b) Нэгдүгээр үе шат болох 2016-2020 онуудад ТХҮБ 2030-ын боловсрол, эрүүл мэнд, хөдөлмөр нийгмийн хамгааллын салбарын зорилтуудыг хэлэлцсэний дараа зарим санал, асуултууд гарсан.
- (c) Хувийн хэвшлийн оролцоог хангах, нийгмийн салбарын дэд салбаруудын нягт уялдаа холбоог хангах шаардлагатай байгаа талаар дурдав.

- (d) Нийгмийн салбарт буй олон тооны судалгаа, мэдээлэл, түүний дотор Газарзүй, геоэкологийн хүрээлэнгээс Төвийн болон Зүүн аймгуудад олон жилийн турш хийж буй малчдын амьжиргааны талаарх судалгааны талаар дурдсан. Энэ судалгаагаар дотоодын шилжилт хөдөлгөөний шалтгаанд нарийвчилсан дүн шинжилгээ хийсэн нь ҮХЦТ-нд чухал ач холбогдолтой байх болно.
- (e) Боловсролын салбарт хувийн хэвшлийн оролцоо их байгаагаас үүдэн төгсөгчдийн мэдлэг, боловсрол шаардлага хангахгүй байгаа нь чанаргүй их, дээд сургуулиудын тоо хэт олширч, хувийн их, дээд сургуулиудын мөнгө хөөсөн курс дамжаа зэргээс шалтгаалж буй бөгөөд хэрэв энэ байдлыг засч залруулахгүй бол төгсөгчид ажлын байрны шаардлага хангахгүй байх явдал хэвээр байх болно.
- (f) Залуучуудыг ур чадварт сургах, ажлын байранд таарч тэнцэхүйц болгох асуудалд үйлдвэрлэлийн салбарын тэргүүлэх үүргийг дурдав. Үүний зэрэгцээ монгол оюутнуудын давуу тал болон ур чадварыг тухайлбал тэдний математикийн өндөр ур чадварыг таниулах, хүлээн зөвшөөрүүлэх шаардлагатай байна.

2019 оны 10-р сарын 9-ний өдөр хуралдсан нийгмийн салбарын ДАХ-ийн 3-р хурлаар хэлэлцсэн асуудлуудыг дор дурдав. Үүнд:

- (a) ТХЗ-уудын биелэлтийг тайлагнасан “Үндэсний сайн дурын илтгэл” тайлангийн талаар;
- (b) ҮХЦТ-ний хүрээнд судлагдсан нийгмийн салбарын асуудлууд;
- (c) ҮХЦТ-ний хүрээнд урьдчилсан байдлаар боловсруулсан саналууд;
- (d) ДАХ-ийн гишүүдийн санал, зөвлөмжүүд.

ЖАЙКА-гийн Төслийн баг Үндэсний сайн дурын илтгэл тайлангийн талаар тоймлож танилцуулсан. Тайланд эдийн засаг өсөлттэй байгаа хэдий ч ядуурал, ажилгүйдэл байсаар байгааг онцолсон байна.

ДАХ-ийн гишүүдийн санал, хүсэлтээр дотоодын шилжилт хөдөлгөөний шалтгаан, нүүдэлчин амьдралын хэв маягийг хэрхэн хадгалах талаар танилцуулсан. Түүнчлэн хурлын үеэр нийгмийн салбарын хүрээнд урьдчилсан байдлаар боловсруулсан санал болох зайлшгүй шаардлагатай үйлчилгээ, орон сууц, нийгмийн халамжийг авах боломжийг олгох үүднээс Улаанбаатарт шилжин ирэгсдийг албан ёсоор бүртгэх тухай танилцуулав. Хөдөлмөрийн оролцоо, бүтээмжийг нэмэгдүүлэхийн тулд ажлын ёс зүй, зохистой хөдөлмөрийн соёлыг дэмжих шаардлагатай байгааг онцлон тэмдэглэв.

S1.3 Япон улсад зохион байгуулсан удирдах албан тушаалтны сургалт

(1) Сургалтын зорилго, агуулга

2019 оны 6-р сарын 26-наас 7-р сарын 2-ны хооронд Япон улсад удирдах албан тушаалтны сургалтыг зохион байгуулав. Энэхүү сургалтын зорилго нь Японы Үндэсний хөгжлийн цогц төлөвлөгөөний талаарх мэдлэг, туршлагыг Монголын талтай хуваалцах, ҮХЦТ боловсруулах, хэрэгжүүлэх үйл явцыг танилцуулах, хэлэлцүүлэх явдал байв. ҮХЦТ боловсруулах үйл ажиллагаатай холбоотой байгууллагуудын уялдааг хангасан төлөвлөлтийн үзэл баримтлалын талаар

нийтлэг ойлголттой болоход тус сургалт чухал үүрэг гүйцэтгэв.

Доорх сургалтын сэдвүүдийг сонгохдоо Төслийн төлөвлөгөөтэй уялдуулсан.

1) Япон улсын үндэсний хөгжлийн төлөвлөгөө;

2) Япон улсын бүсчилсэн хөгжил.

Монголын талын хамтран ажиллагч байгууллагуудын удирдах албан тушаалтнуудаас сургалтанд оролцогчдыг сонгосон (Хүснэгт S1.3).

Хүснэгт S1.3 Япон улсад зохион байгуулсан удирдах албан тушаалтны сургалтад оролцогчид

No.	Байгууллага	Албан тушаал
1	БХБЯ	Дэд сайд
2	ҮХГ	Дэд дарга
3	БХБЯ	Хот байгуулалт, газрын харилцааны бодлогын хэрэгжилтийг зохицуулах газрын дарга
4	БХБЯ	Хот байгуулалт, газрын харилцааны бодлогын хэрэгжилтийг зохицуулах газрын зөвлөх
5	ҮХГ	Салбарын хөгжлийн бодлого зохицуулалтын газрын дарга
6	ҮХГ	Салбарын хөгжлийн бодлого зохицуулалтын газрын ахлах мэргэжилтэн
7	БХТ	Хот суурин, дэд бүтцийн судалгаа, төлөвлөлтийн хэлтсийн дарга
8	БХТ	Хүн амын нутагшилт, бүс нутгийн судалгаа төлөвлөлтийн хэлтсийн дарга
9	ГЗБГЗЗГ	Хот төлөвлөлтийн хэлтсийн дарга
10	ЗГ-ын ХЭГ	Стратегийн удирдлага, зохицуулалтын газрын ахлах мэргэжилтэн
11	ЗГ-ын ХЭГ	Стратегийн удирдлага, зохицуулалтын газрын мэргэжилтэн
12	МУИС	Шинжлэх ухааны сургуулийн профессор

Эх сурвалж: ЖАЙКА-гийн Төслийн баг

Сургалтын агуулга нь нийт оролцогчдын төлөөлж буй салбаруудыг бүхэлд нь хамарсан үндэсний хөгжлийн төлөвлөгөөний өргөн цар хүрээтэй байв. Сургалтын агуулгын хүрээнд очиж үзэж, танилцах газруудыг сонгосон. Сургалтын сэдэв, агуулгыг Хүснэгт 1.5.4-т харуулав.

Хүснэгт S1.4 Япон улсад зохион байгуулсан удирдах албан тушаалтны сургалтын сэдэв ба агуулга

Сэдэв	Судлах зүйлс	Агуулга
Сэдэв 1 : Үндэсний хөгжлийн төлөвлөлт	<ol style="list-style-type: none"> Японы туршлагыг ҮХЦТ-нд тусгах; ҮХЦТ-д суурилсан хот, суурины төлөвлөлт ба газар зохион байгуулалт. 	<ol style="list-style-type: none"> Хичээл <ol style="list-style-type: none"> Японы ҮХЦТ-ий ерөнхий тойм, батлах, хэрэгжүүлэх процесс; Монголын хөгжилд тусгаж болох Японы жишээний талаарх хэлэлцүүлэг. Очиж танилцах газар <ol style="list-style-type: none"> Цүкүба хотын төлөвлөлт.
Сэдэв 2 Бүсчилсэн хөгжлийн төлөвлөгөө	<ol style="list-style-type: none"> Өргөн хүрээтэй дэд бүтцийн үүрэг; Орон нутгийн төрөл бүрийн эх үүсвэрийг аялал жуулчлалд ашиглах нь; Бүс нутгийн хөгжилд зориулсан дэвшилтэт технологи. 	<ol style="list-style-type: none"> Хичээл <ol style="list-style-type: none"> Нисэх буудлын дагуул хотын төлөвлөлт; Үйлдвэрийн байршил сонгох арга, хөрөнгө оруулалтыг дэмжих нь. Очиж танилцах газрууд <ol style="list-style-type: none"> Түүхийн дурсгалд суурилсан аялал жуулчлалын төвтэй танилцах; Нисэх буудлын дагуул хоттой танилцах; Хувийн компанийн логистикийн төвтэй

		танилцах; 4) Аж үйлдвэрийн жижиг төвтэй танилцах.
--	--	--

Эх сурвалж: ЖАЙКА-гийн Төслийн баг

(2) Үр дүн

Япон улсад зохион байгуулсан сургалт маш үр дүнтэй болсон. Японы туршлагаас суралцах, туршлагыг ҮХЦТ-д тусгах боломжийн талаарх бүх оролцогчид идэвхтэй хэлэлцүүлэг өрнүүлж, оролцлоо. Лекц, хэлэлцүүлэг, газар дээр нь очиж үзэх дадлага, асуулт, хариултыг оролцогчид сайнаас үр дүнтэй гэсэн үнэлгээгээр үнэлэв. Санал асуулгаас үзэхэд 11 оролцогч уг сургалтыг маш үр дүнтэй байсан гэж үнэлсэн байна.

Япон улсын газар, дэд бүтэц, тээвэр, аялал жуулчлалын яаман дээр сургалтанд оролцогчдод хандан тус яамны дэд сайд үг хэлж халуун дотно хүлээн авсныг онцлох хэрэгтэй. ГДБТАЖЯ-нд зохион байгуулсан уулзалтын үеэр Монгол, Японы хооронд цаашид хэрхэн хамтран ажиллах талаар ярилцсан. Сургалтын явцад ярьж хэлэлцсэн асуудлууд, оролцогчдын санал хүсэлтийг чадавхыг бэхжүүлэх дараагийн үйл ажиллагаанд, ялангуяа Япон улсад зохион байгуулах хоёр дахь сургалтад, түүнчлэн ҮХЦТ-г боловсруулахад ашиглана.

Эх сурвалж: ЖАЙКА-гийн Төслийн баг

Фото зураг: Япон улсад зохион байгуулсан удирдах албан тушаалтны сургалт

S1.4 ГМС-ийн мэдлэг олгох сургалт

ҮХЦТ боловсруулах төслийн чадавхыг бэхжүүлэх зорилтын хүрээнд Монголын талын холбогдох байгууллагын сонгогдсон мэргэжилтнүүдэд ГМС-ийн мэдлэг олгох сургалтыг зохион байгуулав. Монголын талын мэргэжилтнүүд ГМС-ийн мэдлэг олгох сургалтыг ихээхэн сонирхож байгаа бөгөөд бүсчилсэн хөгжил, орон зайн төлөвлөлтөд ГМС-ийн дүн шинжилгээ чухал байр суурийг эзэлдэг. ҮХЦТ-ий хүрээнд ГМС-ийн дүн шинжилгээнд үндэслэн төлөвлөлтийн зарим шийдлүүдийг гаргасан ба төслийг хэрэгжүүлж дууссаны дараа ч хамтран ажиллагч байгууллагын мэргэжилтнүүд шинэ мэдээлэл, өгөгдөлд үндэслэн төлөвлөлтийн шийдлийг боловсруулах боломжтой юм. Тиймээс мэргэжилтнүүдэд ГМС-ийн мэдлэг олгох, ГМС-ийн хэрэглээний ур чадварыг сайжруулах зорилгоор уг сургалтыг зохион байгуулсан. Сургалтаар Arc GIS програмыг эзэмшин,

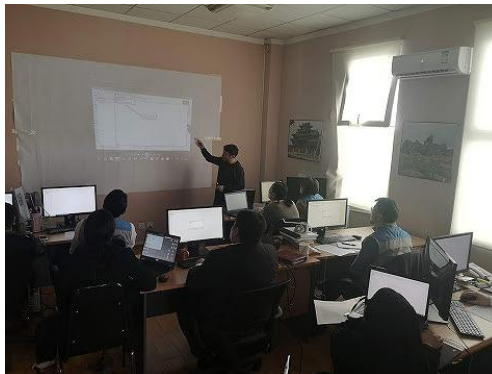
судалгаа хийх, ашиглах мэдлэг олгоно.

Анхан болон ахисан шатны мэдлэг олгох 2 удаагийн сургалт зохион байгуулахаар төлөвлөсөн. БХТ-ийн залуу мэргэжилтнүүдээс сонгон сургалтад хамруулсан ба Монгол багшийг гэрээгээр ажиллуулсан. Сургалтын агуулгыг ЖАЙКА-гийн Төслийн баг, багш, оролцогчдын төлөөлөл хэлэлцэн тохиролцож, боловсруулсан. Сургалтыг видео хичээл, зааврын дагуу дасгал ажиллах зэргээр хослуулан зохион байгуулсан.

ГМС-ийн анхан шатны мэдлэг олгох сургалтыг 1-р сард зохион байгуулсан. ГМС-ийн ахисан шатны мэдлэг олгох сургалтыг 3-р сард зохион байгуулахаар төлөвлөсөн байсан боловч COVID-19-ын цар тахлын улмаас хойшлогдсон.

ГМС-ийн анхан шатны мэдлэг олгох сургалтын талаарх мэдээллийг дор дурдав. Сургалтын үр дүнгийн талаар онлайн санал асуулга авсан. Сургалтанд хамрагдагсадын олонх нь зорилгодоо хүрсэн гэж хариулжээ.

Хугацаа	2020 оны 1-р сарын 20 – 24, (13:00 ~ 16:00)
Оролцогчдын тоо	БХТ-ийн 8 залуу мэргэжилтэн + 1 төслийн багийн ажиглагч
Агуулга	(i) Программыг эхлүүлэх, (ii) Хүснэгтэн мэдээлэл (iii). Координатын систем, (iv) Шэп файлын таних тэмдэг, (v) ШФ-ын тоон хэмжээ, (vi) ШФ-ын засвар, (vii) Мэдээллийг танилцуулах, хэвлэлийн эх бэлтгэх

Эх сурвалж: ЖАЙКА-гийн төслийн баг

Фото зураг: Сургалт

Хавсралт 1: Төслийн Хамтарсан зохицуулах хорооны анхдугаар хурлын
ТЭМДЭГЛЭЛ

**БАРИЛГА, ХОТ БАЙГУУЛЛАЛТЫН ЯАМ БОЛОН ҮНДЭСНИЙ ХӨГЖЛИЙН
ГАЗАР**

МӨН

ЯПОНЫ ОЛОН УЛСЫН ХАМТЫН АЖИЛЛАГААНЫ БАЙГУУЛЛАГА

ХООРОНД БАЙГУУЛСАН

“ҮНДЭСНИЙ ХӨГЖЛИЙН ЦОГЦ БОДЛОГО БОЛОВСРУУЛАХ ТӨСӨЛ”-ИЙН

ТӨСЛИЙН УДИРДАХ ХОРООНЫ АНХДУГААР ХУРЛЫН ТЭМДЭГЛЭЛ

2019 оны 01 дүгээр сарын 18-ны өдөр

Улаанбаатар хот

ТАМУРА Эрико
ЖАЙКА-гийн Монгол дахь
Төлөөлөгчийн газрын орлогч дарга

Сандаг МАГНАЙСҮРЭН
Барилга, хот байгууллалтын
яамны Төрийн нарийн
бичгийн дарга

ХАШИМОТО Цүёоши
ЖАЙКА-гийн төслийн багийн ахлагч

Банзрагч БАЯРСАЙХАН
Үндэсний хөгжлийн газрын
дарга

Идэш БАТХҮҮ
Сангийн яамны Хөгжлийн
санхүүжилтийн газрын дарга

“Үндэсний хөгжлийн цогц бодлого боловсруулах төсөл”-ийн Төслийн удирдах хороо (ТУХ)-ны анхдугаар хурлыг 2019 оны 01 дүгээр сарын 18-ны өдөр Барилга, хот байгууллалтын яам (БХБЯ), Үндэсний хөгжлийн газар (ҮХГ), Монгол Улсын бусад холбогдох байгууллагууд, мөн Японы Олон улсын хамтын ажиллагааны байгууллага (ЖАЙКА)-ын төлөөллүүдийн оролцоотойгоор зохион байгуулсан.

ТУХ-ны анхдугаар хуралд ЖАЙКА-гийн Төслийн баг уг төслийн агуулга, хэрэгжүүлэх механизмын талаар танилцуулсан. ТУХ-ны анхдугаар хурлын шийдвэрээр төсөл хэрэгжүүлэх хугацаанд төслийн үндсэн зорилго, үр дүнд хүрэхийн тулд төсөлд оролцогч талууд идэвхи санаачлагатай хамтран ажиллаж, төслийг ямар нэгэн саадгүйгээр хэрэгжүүлэхээр тохиролцсон.

1. Төслийн эхлэлийн тайлан:

- 1) Хавсралт (2), (3)-д тусгасан ЖАЙКА-гийн Төслийн багаас танилцуулсан “Төслийн эхлэлийн тайлангийн төсөл”-ийн талаар төсөлд оролцогч талуудын ойлголт нэгдсэн. ЖАЙКА-гийн Төслийн баг нь шаардлагатай тохиолдолд ТУХ-ны гишүүдийн саналын дагуу “Төслийн эхлэлийн тайлангийн төсөл”-д нэмэлт, өөрчлөлт оруулж Монголын талд танилцуулна. ТУХ-ны гишүүд ямар нэгэн санал эсхүл нэмэлт, өөрчлөлт оруулах хүсэлтэй байвал 2019 оны 01 дүгээр сарын 25-ны өдрийн дотор багтаан төслийн багт саналаа ирүүлнэ.
- 2) “Хэлэлцүүлгийн тэмдэглэлд” тохиролцсоны дагуу ЖАЙКА-гийн Төслийн багаас танилцуулсан төсөл хэрэгжүүлэх бүтэц болон холбогдох бусад байгууллагуудыг хооронд нь хэрхэн зохицуулах тал дээр талууд санал нэгдсэн.

2. Санал нэгдсэн гол саналууд:

- 1) Монголын талаас ТУХ-ны даргыг томилж, ЖАЙКА-гийн талд мэдэгдэнэ.
- 2) ЖАЙКА-гийн Төслийн багаас тавьсан хүсэлтийн дагуу гаргасан мэдээллийн жагсаалтад тулгуурлан Монголын тал боломжтой мэдээллээр шуурхай хангана.
- 3) 2019 оны 01 дүгээр сарын 31-ний өдрийн дотор Төслийн ажлын хэсгийн бүрэлдэхүүнийг эцсийн байдлаар баталгаажуулна.
- 4) 2019 оны 10 дугаар сард “Бүсчилсэн хөгжлийн бодлого” (БХБ) болон “Хүн амын нутагшилт, суурьшлын хөгжлийн ерөнхий төсөл”-ийн (ХАНСХЕТ) хэрэгжилттэй холбоотой гол түлхүүр хөгжлийн төслүүдийг “Дунд хугацааны тайлан 1”-т тусгаж, эцэслэн боловсруулна.
- 5) “Үндэсний хөгжлийн цогц бодлого” (ҮХЦБ)-д нийгмийн салбарыг хамруулна. Нийгмийн салбарт боловсрол, эрүүл мэнд, мөн бусад холбогдох салбаруудыг багтаасан байна.
- 6) Талууд Төслийн ажлын хэсгийн доор Дэд ажлын хэсгүүдийг байгуулна. Монголын талын хүсэлтээр Хөдөө аж ахуй, мал аж ахуйн дэд ажлын хэсэг, Аж үйлдвэрийн дэд ажлын хэсэг, Байгаль орчин, аялал жуулчлалын дэд ажлын хэсэг, Хот болон тээврийн дэд бүтцийн дэд ажлын хэсэг дээр Нийгмийн салбарын дэд ажлын хэсгийг нэмж байгуулна.

- 7) Төслийн хүрээнд ашиглаж буй нэр томъёог Монгол Улсын хууль тогтоомж болон бодлогын баримт бичгүүдтэй нийцүүлнэ.
- 8) ЖАЙКА-гийн төслийн багаас “Үндэсний хөгжлийн цогц бодлого” боловсруулах ажлын хүрээнд “Монгол Улсын бүсчилсэн хөгжлийн бодлого, Монгол Улсын бүсчилсэн хөгжлийн үзэл баримтлал”, “Монгол Улсын хүн амын нутагшилт, суурьшлын хөгжлийн ерөнхий төсөл” бодлогын баримт бичгүүдийг боловсруулах нэгдсэн арга зүй, аргачлалыг шинжлэх ухааны үндэслэлтэй, онолын түвшинд тодорхойлж БХБЯ, ҮХГ-т танилцуулна.
- 9) ЖАЙКА-гийн төслийн баг ОХУ, БНХАУ, Казакстан, Австрали, Канад, Франц гэх мэт бүсчилж хөгжсөн улс орнуудын туршлагыг судалж, Монгол Улсад тохирох 2-3 хувилбарыг арга зүйн хувьд сонгож, БХБЯ, ҮХГ-т танилцуулна.
- 10) ЖАЙКА-гийн төслийн баг нь холбогдох хороод болон бусад талуудтай хамтран ҮХЦБ, БХБ ба ХАНСХЕТ-г боловсруулахтай холбоотой үйл ажиллагааны уялдааг ханган ажиллана.
- 11) ЖАЙКА-гийн төслийн багаас 2019 оны 05 дугаар сард “Төслийн явцын тайлан”-г боловсруулж хүлээлгэн өгнө. Тус тайланд Монгол Улсын хэмжээнд салбар тус бүрийн одоогийн нөхцөл байдлыг тодорхойлж, тулгамдаж буй хөгжлийн асуудлуудыг тусгана.
- 12) ТУХ-ын хоёрдугаар хурлыг 2019 оны 05 дугаар сард зохион байгуулах бөгөөд тус хурлаар “Төслийн явцын тайлан”-гийн агуулгыг хэлэлцэнэ.

Төгсөв.

Хавсралт 2: Төслийн Хамтарсан зохицуулах хорооны хоёрдугаар хурлын
ТЭМДЭГЛЭЛ

**БАРИЛГА, ХОТ БАЙГУУЛЛАЛТЫН ЯАМ БОЛОН ҮНДЭСНИЙ ХӨГЖЛИЙН
ГАЗАР**

ЯПОНЫ ОЛОН УЛСЫН ХАМТЫН АЖИЛЛАГААНЫ БАЙГУУЛЛАГА

ХООРОНД БАЙГУУЛСАН

**“ҮНДЭСНИЙ ХӨГЖЛИЙН ЦОГЦ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ БОЛОВСРУУЛАХ ТӨСӨЛ”-
ИЙН**

**ТӨСЛИЙН ХАМТАРСАН ЗОХИЦУУЛАХ ХОРООНЫ ХОЁРДУГААР ХУРЛЫН
ТЭМДЭГЛЭЛ**

2019 оны 6-р сарын 7

Улаанбаатар хот

Eriko TAMURA
ЖАЙКА-гийн Монгол дахь Төлөөлөгчийн
газрын дарга

Л. Оюун-Эрдэнэ
Монгол Улсын сайд, Засгийн газрын
Хэрэг эрхлэх газрын дарга

Tsuyoshi HASHIMOTO
ЖАЙКА-гийн Төслийн багийн ахлагч

С. Магнайсүрэн
Барилга, хот байгуулалтын яамны
Төрийн нарийн бичгийн дарга

Б. Баярсайхан
Үндэсний хөгжлийн газрын дарга

“Үндэсний хөгжлийн цогц төлөвлөгөө боловсруулах төсөл”-ийн Төслийн хамтарсан зохицуулах хорооны (ТХЗХ) хоёрдугаар хурлыг 2019 оны 06 дугаар сарын 07-ны өдөр Барилга, хот байгууллалтын яам (БХБЯ), Үндэсний хөгжлийн газар (ҮХГ), Монгол Улсын бусад холбогдох байгууллагууд мөн Японы Олон улсын хамтын ажиллагааны байгууллагын (ЖАЙКА) төлөөллүүдийн оролцоотойгоор зохион байгуулав.

ТХЗХ-ны хуралд ЖАЙКА-гийн Төслийн багийн (ЖТБ) зүгээс макро түвшний хөгжлийн зорилт, үндсэн стратеги, хөгжлийн хүрээ болон макро түвшний хөгжлийн хувилбаруудыг агуулсан Явцын тайлангийн талаар танилцуулсан болно. ТХЗХ-ны хурлаар төсөл хэрэгжүүлэх хугацаанд төслийн үндсэн зорилго, үр дүнд хүрэхийн тулд төсөлд оролцогч талууд идэвхи санаачлагатай хамтран ажиллаж, төслийг амжилттай хэрэгжүүлэхээр тохиролцсон.

1. Явцын тайлан болон цаашид хийж гүйцэтгэх ажлууд

- (1) ЖТБ нь макро түвшний хөгжлийн зорилт, үндсэн стратеги, хөгжлийн хүрээ болон макро түвшний хөгжлийн хувилбаруудыг Төслийн Ажлын хэсэг болон дэд Ажлын хэсгийн гишүүдээр хэлэлцүүлэн, Явцын тайланд тусгасан бөгөөд бусад оролцогч талуудад танилцуулан, хэлэлцүүлэх болно.
- (2) Макро түвшний хөгжлийн зорилт, үндсэн стратеги, хөгжлийн хүрээ болон макро түвшний хөгжлийн хувилбаруудыг төслийн Ажлын хэсгийн гишүүдээс гадна бусад холбогдох мэргэжилтнүүд, байгууллагуудын төлөөллөөр хэлэлцүүлэх талаар хоёр тал санал нэгдэв. Энэхүү зорилгоор ойрын хугацаанд Эхлэлийн тайланд санал болгосон Оролцогч талуудын нэгдсэн хурлыг зохион байгуулна. Оролцогч талуудын дараагийн хурлын сэдэв, товыг анхны хурлаар хэлэлцэн, шийдвэрлэнэ.
- (3) ТХЗХ-ны гишүүд нь Явцын тайлангийн талаарх санал, зөвлөмжөө 2019 оны 6-р сарын 24-ний дотор БХБЯ-нд бичгээр хүргүүлнэ.
- (4) 2019 оны сүүлээр ҮХЦТ-ний төслийг эхний байдлаар боловсруулж, Дунд хугацааны 1 дүгээр тайланд нэгтгэн оруулах үүднээс ТХЗХ-ны гишүүн байгууллагууд болон ЖАЙКА-гийн Төслийн багийн хамтын ажиллагааг ирэх саруудад улам эрчимжүүлэх шаардлагатай гэдэг дээр талууд санал нэгдэв. Талуудын хамтын ажиллагааны хүрээнд ТХЗХ-ны гишүүд байгууллагуудын дэмжлэгтэйгээр ГЗБГЗЗГ, ЖАЙКА-гийн Төслийн баг хамтран ГМС-ийг ашиглаж, орон зайн судалгаа, төлөвлөлтийг хийх ажил багтаж байгааг онцлов.
- (5) 2019 оны 6 дугаар сарын сүүлээр ЖАЙКА-гийн Төслийн баг нь БХБЯ, ҮХГ-ын боловсруулсан ХАНСХЕТ, БХБ-ын агуулгад үндэслэн ҮХЦТ-ний агуулгыг эцэслэн боловсруулна.

- (6) ЖАЙКА-гийн төслийн хүрээнд нийлүүлэх тоног төхөөрөмжийн жагсаалтыг эцэслэн гаргаж, ойрын ирээдүйд худалдан авах үйл ажиллагааг эхлүүлнэ.

2. Гол санал, зөвлөмжүүд

ТХЗХ-ны хурлын үеэр дэвшүүлсэн гол санал, зөвлөмжүдийг доор дурдав.
Үүнд:

- (1) Төслийн хэрэгжилтэд Гадаад харилцааны яамны төлөөллийг оролцуулах шаардлагатай. Гадаад харилцааны яамны төлөөллийг ТХЗХ-ны гишүүнээр эсвэл Оролцогч талуудын нэгдсэн хуралд оролцуулах нь зүйтэй.
- (2) Монгол Улсын эдийн засгийн голлох салбар нь хөдөө аж ахуй тул хөдөө аж ахуйн тогтвортой өсөлтийг хангах, бүтээгдэхүүнийг зах зээлд гаргах шаардлагатай.
- (3) Ажиллах хүчний хомсдолоос сэргийлэхэд хүн амын өсөлт чухал ач холбогдолтой.
- (4) Газар зүйн байршлын сул талыг давуу тал болгон ашиглах боломжтой. Жишээлбэл: далайд гарцгүй байдал нь хөрш орнуудад хялбар нэвтрэх боломжийг олгодог.
- (5) ҮХЦТ-д эрүүл мэндийн салбарыг багтаасан нийгмийн салбарын хүний нөөц, боловсон хүчний асуудлыг сайтар тусгах шаардлагатай.
- (6) Хөгжлийн хувилбаруудыг үнэлэх, оновчтой хувилбарыг сонгохдоо уул уурхайн салбарын хамаарлаас зайлсхийх нь зүйтэй.
- (7) Нөөцөд тулгуурласан бус оюунаа ашигласан хөгжлийн бодлогыг боловсруулах ба бид ямар салбарт дэлхийд өрсөлдөх чадвартайг тодорхойлох шаардлагатай.
- (8) ҮХЦТ-ий төслийг Монгол Улсын хөгжлийн урт хугацааны бодлоготой 2045 уялдуулан боловсруулах ба тэдгээрийн уялдаа холбоо, зохицуулалт нь 2019 оны 11-р сард хүргүүлэх тайлангийн үр дүнгээр баталгаажина.
- (9) ҮХЦТ-нд ногоон хөгжлийн бодлогын зарчмыг тусгах нь зүйтэй.
- (10) Цаашдын усны эрэлтийг тооцоход Усны сав 21 газрын усны нөөцийн нэгдсэн менежментийн төлөвлөгөөг ашиглах шаардлагатай.
- (11) 2018 онд Монгол Улсын Засгийн газрын тогтоолоор Улсын газар зохион байгуулалтын ерөнхий төлөвлөгөөг баталсан бөгөөд түүнийг ҮХЦТ боловсруулахад ашиглах нь зүйтэй.

- (12) ГЗБГЗЗГ нь Төслийн багт геоморфологийн мэдээлэл, дэд бүтцийн хангамж, холбогдох тоо баримт, мэдээлэл, газрын зургийг өгнө.
- (13) Засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгжийн хуваарилалтыг дахин авч үзэх нь нэн чухал ач холбогдолтой боловч засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж нь төрийн үйлчилгээ үзүүлэх чадавхтай байх шаардлагатай.
- (14) Бүсийн тулгуур төв хотууд, улсын зэрэглэлтэй хотуудыг тоон үнэлгээний аргад тулгуурлан тодорхойлох нь зүйтэй.
- (15) Монгол Улсын хөгжлийн урт хугацааны бодлогын баримт бичиг нь бодлогын зорилго, зорилтыг тогтоон, түүнийг хэрэгжүүлэх богино болон дунд хугацааны төлөвлөгөө бүхий нэгдмэл цогц, залгамж чанарыг агуулсан байх бөгөөд ТХҮБ-ын 2030 хэрэгжилтийг үргэлжлүүлэх тогтвортой хөгжлийг хангах үндсэн баримт бичиг байна.
- (16) Монгол Улсын хөгжлийн урт хугацааны бодлого нь төслийн хүрээнд тодорхойлох гол төслүүдэд нөлөөлөхгүй бөгөөд тус төслүүд нь бодлогын хэрэгжилтийг дэмжих болно.
- (17) Явцын тайланд урьдчилсан саналуудыг тусгасан ба цаашид нарийвчлан боловсруулна.
- (18) Ур чадвар бүхий хүний нөөц хангалтгүй байгаа нь хөгжилд саад болох ёсгүй ба мэдлэгт суурилсан эдийн засгийн хөгжлийг хангах технологийн шинэчлэлийг хийх шаардлагатай.

3. ТХЗХ-ны дараагийн хурал

- (1) ТХЗХ-ны гуравдугаар хурлыг 2019 оны 11-р сард зохион байгуулж, Дунд хугацааны 1 дүгээр тайлангийн талаар хэлэлцүүлнэ.
- (2) Шаардлагатай тохиолдолд ТХЗХ-ны даргын шийдвэрээр хугацаанаас өмнө хуралдуулж болно.

Төгсөв.